

พระราชวังสนามจันทร์

ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ติดกับ ม.ศิลปากร
วิทยาเขตสนามจันทร์

ข้อมูล

พระราชวังสนามจันทร์ ตั้งอยู่ห่างจากองค์พระปฐมเจดีย์ ไปทางตะวันตก ประมาณ 1 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในอาณาบริเวณซึ่งเดิมเรียกว่า " เนินปราสาท " สันนิษฐานว่า เดิมคงเคยเป็นพระราชวังของกษัตริย์ในสมัยโบราณ ใกล้กับเนินปราสาทมีสระน้ำใหญ่แห่งหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกขานกันมาแต่เดิมว่า " สระน้ำจันทร์ " (ปัจจุบันชาวบ้าน เรียกว่า สระบัว) อยู่หน้าโบสถ์พราหมณ์ ครั้นต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ครั้งยังดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ มีพระราชประสงค์ที่จะสร้างพระราชวังที่ประทับขึ้น ณ เมืองนครปฐม สำหรับเป็นที่ประทับแปรพระราชฐานในโอกาสเสด็จฯ มาตั้งการองค์พระปฐมเจดีย์ และเพื่อประทับพักผ่อนพระราชอิริยาบถ ทรงเลือกจังหวัดนครปฐม ด้วยเหตุที่ทรงคุ้นเคยกับภูมิประเทศของเมืองนี้ ทรงเห็นว่าบริเวณเนินปราสาทนั้นเป็นทำเลที่เหมาะสม จึงทรงขอซื้อที่ดินจากราษฎรที่อยู่รอบๆ เนินปราสาท เพื่อจัดสร้างพระราชวังขึ้น รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น 888 ไร่ 3 งาน 24 ตารางวา แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หลวงพิทักษ์มานพ ซึ่งต่อมาได้เลื่อนยศเป็น พระยาวิสุกรรมศิลป์ประสิทธิ์ (น้อย ศิลป์) เป็นผู้ออกแบบและดำเนินการก่อสร้างพระราชวังแห่งนี้ขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2450 ซึ่งตรงกับปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 การก่อสร้างพระที่นั่ง และพระตำหนักต่างๆ ได้ดำเนินการติดต่อกันนานถึง 4 ปี จึงแล้วเสร็จในปีพุทธศักราช 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระราชทานนามว่า " พระราชวังสนามจันทร์ " พระราชวังสนามจันทร์ นอกจากเป็นที่แปรพระราชฐานแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังมีพระราชดำริในการสร้างพระราชวังสนามจันทร์ไว้เป็นที่มั่น เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับรับวิกฤตการณ์ของประเทศอันเกิดขึ้นได้ เพราะพระราชวังสนามจันทร์ตั้งอยู่ในชัยภูมิที่เหมาะสม และทรงใช้เป็นสถานที่สำหรับซ้อมรบเสือป่า **เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2546** คณะกรรมการอำนวยการบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เป็นองค์ประธาน ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย นายนาวัน ชันชริรัญ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม และมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ลิขิต กาญจนภรณ์ รองอธิการบดีวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ได้น้อมเกล้าฯ ถวายคืนพระราชวังสนามจันทร์ โดยส่งมอบพระที่นั่ง พระตำหนักต่างๆ และเรือนข้าราชการบริพาร คืนให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ดูแลตามพระราชดำริในสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในปัจจุบันสำนักพระราชวังได้เปิดให้เข้าชม พระที่นั่งพิมานปฐมและห้องพระเฝ้าภายในพระที่นั่งพิมานปฐม พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เทวาลัยคเณศร์ พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ พระตำหนักทับขวัญและอนุสาวรีย์ย่าเหล

ข้อมูลสถานที่สำคัญในเขตพระราชวังสนามจันทร์

พระที่นั่งอภิมหัยฤดี หนึ่งใน 2 พระที่นั่งที่สร้างขึ้นเมื่อแรกสร้างพระราชวัง ลักษณะเป็นตึก 2 ชั้น เช่นเดียวกับพระที่นั่งพิมานปฐม โดยตั้งอยู่ติดกับพระที่นั่งพิมานปฐมด้านทิศใต้

พระที่นั่งวัชรนิรมยา ลักษณะเป็นตึก 2 ชั้น สร้างแบบสถาปัตยกรรมไทยที่งดงามมาก คือ ลักษณะหลังคาเป็นแบบซ้อนลดหลั่นกันลงมาคล้ายยอดปราสาท มุงด้วยกระเบื้องเคลือบสี มีคันทวย ช่อฟ้า ใบระกานาคสะดุ้ง หางหงษ์ครบถ้วน บริเวณชั้น 2 มีชานชลาเชื่อมต่อไปยังพระที่นั่งอภิมหัยฤดี และพระที่นั่งปฐม พระที่นั่งองค์นี้ใช้เป็นที่ประทับหลังเสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว

พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ลักษณะเป็นท้องพระโรงทรงไทยใหญ่กว้างขวางมีชั้นเดียวยกสูงจากพื้นดิน ประมาณ 1 เมตร มีฉัตรหลัง 2 ข้าง อยู่ติดกับพระที่นั่งวัชรนิรมยาทางทิศเหนือ เดิมใช้เป็นที่ตั้งพระโรงเวลาเสด็จออกขุนนางรวมทั้งเป็นที่ประชุมข้าราชการและทหารเสือป่า ตลอดเป็น โรงละครสำหรับแสดงโขน

พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพระที่นั่งวัชรนิรมยา ลักษณะเป็นตึก 2 ชั้น สถาปัตยกรรมตะวันตก ผนังด้านนอกฉาบด้วยสีเหลืองนวลหรือสีเปลือกไข่ไก่ หลังคามุงด้วยกระเบื้องสีแดงใช้สำหรับงานเกี่ยวกับเสือป่า หรือเวลาที่เสือป่าเข้าประจำกอง

พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ เป็นเรือนไม้สีแดง 2 ชั้น อยู่ด้านหลังพระที่นั่งชาลิมงคลอาสน์ บริเวณชั้น 2 มีสะพานเชื่อมต่อถึงบ้าน ด้านใต้สะพานระหว่างสองพระที่นั่งเป็นคลองตลอดสะพานมีหลังคาและฝากั้น พระที่นั่งองค์นี้ใช้สำหรับเสด็จออกให้ประชาชนเข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระตำหนักทับแก้ว ลักษณะเป็นตึกเล็ก หรือบ้านแบบตะวันตกภายในมีเตา หลังคาบริเวณเตาฝังมีปล่องไฟใช้เป็นที่ประทับในฤดูหนาวและใช้เป็นที่ตั้งกองบัญชาการเสือป่า กองเสนาน้อยราบเบารักษาพระองค์ เดิมเรียกว่า **เรือนทับแก้ว** ปัจจุบันใช้เป็นบ้านพักปลัดจังหวัดนครปฐม

พระตำหนักทับขวัญ เรียกกันทั่วไปว่าเรือนทับขวัญ ลักษณะเป็นเรือนไทยหมู่ที่สมบูรณ์มาก ฝีมือการสร้างเรียกได้ว่าชั้นครู ปัจจุบันใช้ประกอบการศึกษาเรื่องเรือนไทยได้เป็นอย่างดี

พระตำหนักทับขวัญ ประกอบด้วยเรือนไทยไม้สักทั้งหมด 8 หลัง แบ่งเป็นเรือนไทยขนาดใหญ่ 4 หลัง หันหน้าเข้ากันตามทิศต่างๆ บริเวณมุมทั้ง 4 มีเรือนไทยเล็กเชื่อมอยู่ทั้ง 4 มุม ตรงกลางใช้เป็นระเบียงทรงใช้เป็นที่ประทับบำเพ็ญพระราชกุศล บางครั้งใช้เป็นที่แสดงละครไทยแบบโบราณรวมถึงการใช้เป็นที่ตั้งกองบัญชาการเสือป่า กองเสนาน้อยราบหนักรักษาพระองค์ปัจจุบันเป็นสถานที่สำหรับศึกษาค้นคว้าศิลปวัฒนธรรมไทย

เทวาลัยกนต หรือศาลพระพิฆเนศวร สร้างเป็นที่สถิตของพระพิฆเนศวร ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งศิลปะ ตั้งอยู่กลางสนามหน้าพระที่นั่งต่างๆถือเป็นศูนย์กลางของพระราชวังสนามจันทร์ ปัจจุบันเป็นที่เคารพของประชาชนในละแวกนั้น ส่วนบริเวณโดยรอบซึ่งเป็นสนามหญ้า ประชาชนได้เข้ามาใช้เป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายทุกวัน

อนุสาวรีย์ย่าเหล ตั้งอยู่ด้านหน้าพระที่นั่งชาลิสมงคลอาสน์ เป็นอนุสาวรีย์หล่อด้วยโลหะขนาดเท่าสุนัขจริง ถือเป็นอนุสาวรีย์สุนัขแห่งแรกและแห่งเดียวของประเทศไทยในขณะนี้ ย่าเหลเป็นสุนัขพันธุ์ขนยาว ปุกปุย สีขาวสลับน้ำตาลเกิดในเรือนจันทร์ปฐม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพบเข้าเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปตรวจเรือนจำ พระองค์ทรงพอพระทัยในความเฉลียวฉลาดขนาดมีรับสั่งขอจารองอำมาตย์เอกพุทธเกษตราธิบดี (โพธิ์ เกษะนันท์) ครั้งดำรงตำแหน่งพะทำมรงค์เรือนจำ มีบรรดาศักดิ์เป็นหลวงชัยอาญา แล้วทรงนำไปเลี้ยงในพระราชสำนัก พระราชทานชื่อว่า **ย่าเหล**

ย่าเหล เป็นสุนัขเป็นสุนัขที่เฉลียวฉลาด และจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเองก็ทรงโปรดปรานย่าเหลมากเช่นกัน เป็นเหตุให้มีผู้ริษยา และถูกยิงด้วยปืนจนตาย โดยมีผู้พบศพย่าเหลอยู่ข้างกำแพงพระบรมมหาราชวังด้านวัดเชตุพนวิมลมังคลาราม หรือวัดโพธิ์ ทำเศียน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโหม่นสอาลัยอาวรณ์ต่อการจากไปของย่าเหลเป็นอย่างมาก

หลังจากจัดพิธีศพขึ้นที่วัดพระนครปฐมเจดีย์อย่างยิ่งใหญ่แล้ว ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ ย่าเหล็ก ขึ้นที่บริเวณด้านหน้าพระที่นั่งชาลิมงคลอาสน์ ภายในพระราชวังสนามจันทร์เพื่อเป็นอนุสาวรีย์ความรักที่พระองค์มีต่อสุนัขคู่ใจ นอกจากนี้ ยังทรงพระราชนิพนธ์บทกลอนไว้อาลัยจารึกไว้บนแผ่นทองแดงใต้แท่นฐานอนุสาวรีย์ด้วย

เปิดให้บริการในเวลาราชการ วันจันทร์-วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00น. ถึง 15.00 น. และบริเวณใกล้เคียงกับพระราชวังสนามจันทร์ ยังมีสวนสัตว์สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมสัตว์ต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณสวนสัตว์

การเดินทาง

จากกรุงเทพฯ ขับมุ่งตรงสู่ จ.นครปฐม โดยท่านจะผ่านแยกนครชัยศรี (ท่านา) และผ่านแยกบ้านแพ้ว และจะรอดใต้สะพานเข้าตัวเมืองนครปฐม (ไม่ต้องขึ้นสะพานนะครับ) จากนั้นขับตรงไปจะพบกับไฟแดงแรก จะมีป้ายบอกเลี้ยวขวาไปองพระปฐมเจดีย์ท่านสามารถไปทางนี้ก็ได้ครับ (หลักกม.ที่56.3) ซึ่งท่านจะต้องวิ่งผ่านองค์ปฐมเจดีย์ และขับไปทะเลอู่กฟ้งหนึ่งครับ เพื่อไปยังถนนต้นสน และขับตรงไปประมาณ 0.5 กม. ก็จะพบวงเวียน ต่อจากนั้นท่านก็อ้อมวงเวียนเพื่อเลี้ยวเข้าสู่เขตพระราชสนามจันทร์ และถ้าท่านเลยไฟแดงนี้ไปก็จะพบกับไฟแดงถัดมาซึ่งทางนี้ท่านจะเห็นป้ายบอกไปพระราชวังสนามจันทร์ได้เช่นเดียวกัน โดยเลี้ยวขวาที่ไฟแดงนี้ ที่หลัก กม.58 สังเกตคูหลัก กม. ข้างทางนะครับ พอเลี้ยวตามไฟแดงมาแล้วท่านก็จะพบอีกไฟแดงหนึ่ง ซึ่งทางนี้เป็นทางเข้าพระราชวังสนามจันทร์ และซึ่งติดกับ ม.ศิลปากรวิทยาเขตสนามจันทร์